

HERKÜL MİLLAS

5 OCAK 2016

ZAMAN GAZETESİ

Avrupa Birliği'ne karşı kuşkulu veya karşı olanların yorumlarına hiğbir zaman katılmadım.

AB'nin kusurları ve eksiklikleri tabii ki var, ama karşı olanlar bu projeyi anlamamış olanlardır. AB projesi "bize dūřman olan" ũlkelerin bir girişimi değildir. Tabii bir dũnya cenneti de değildir. Kuřkusuz "bencil" bir ittifaktır, bũtũn gruplaşmalar gibi. Kendi çıkarlarını gŕzetir AB, bũtũn ulus devletleri gibi. Ancak AB ũlkelerini bir araya getiren anlayış ve ilkeler çok ŕzeldir. Herhalde dũnyada bir ilktir. En başta bir araya gelme olayı bir baskı sonucu değildir. Yani geçen yũzyıllarda gŕrdŕğũmŕz imparatorluklardan farklı olarak birlik, gŕnŕllũ katılımla olmakta ve birlikten çıkmak da her ũlkenin iradesine bırakılmakta. Yani zorla ve kan dŕkerek sağlanan bir beraberlik sŕz konusu değildir. Bir araya gelen ũlkelerin temel amacı iki dũnya savaşında yaşanmış olan feci durumun bir daha yaşanmaması için farklı bir ŕgŕtlenme biçimini uygulamaktı. AB en başta ũlkelerin (milli) sınırlarının anlamını değiştirmiştir. AB içinde seyahat etmiş olanlar bunu gŕrmŕřtir; bir mahalleden bir mahalleye geçer gibi insanlar pasaport veya kimlik gŕstermeden bir ũlkeden başka bir ũlkeye geçebiliyor. Her istediği yerde iř tutabiliyor, yerleşebiliyor ve o memlekete eřit yurttaş sayılıyor. Bu alanda bazı pŕrŕzler olsa da genel durum ve hele vizyon budur.

AB en başta bir barış projesidir. Savaşları doğurmuş olan nedenlere karşı ŕzel ŕnlemler alınmıştır. Başka ũlkeleri fethedip ekonomik çıkar sağlamak için artık savaşmak gerekmiyor. İsteyen istediği ũlkede yatırım yapabiliyor ve ũlkelerin sağladığı ekonomik fırsatlardan yararlanabiliyor. ũlke zapt etmenin anlamı kalmamış! En gŕlŕler daha zayıf konumda olanların hakkını yemiyor mu? Tabii ki gŕlŕlerin avantajları var; ancak daha zayıf olanların hem sŕz ve pazarlık fırsatları var hem de genel çıkarları gerektiğinde Birlik'ten ayrılma hakları. AB içinde eşitsizliklerin giderilmesi için sistemli ve ısrarlı bir çaba gŕsteriliyor. Gŕlŕden zayıfa kaynak kaydırılıyor. Ekonomik olarak zayıf konumda olan Doğu Avrupa ũlkelerinin Birlik'e girme

abalaları da, AB'nin genel olarak zayıfların yararına olduğunu gösteriyor.

AB'nin ekonomik sıkıntıları ve darboğazları da var. Ama ekonomik açıdan en büyük avantajı, sağladığı istikrar ve güvendir. Krizde olan herhangi bir AB yesine sağlanan destekle krizler en az zararla atlatılmakta. Bu dayanışma ve güvencenin ekonomide uzun sürede olumlu etkileri olmakta. AB erevesi içinde bir araya gelen ülkelerin gücü, tek tek ülkelerin g toplamından kat kat fazladır. Bu alanda farklı düşünenler, AB'nin temel ilkelerinden rahatsız olanlardır: Her ülkede açıkça ırkçılık, şovenizm, milliyetçilik ve bölgecilik yapan gler bu “birlik” projesine karşıdırlar. Bu da anlaşılmayacak bir tutum değildir: AB, milliyetçilik ve ırkçılık karşıtı bir projedir, düşmanlarının da olması kaçınılmazdır.

AB vizyonu: Bir arada yaşamak

AB aslında ortak bir geleceğin projesidir ve ekonominin ve refahın sağlanması da ötesine uzanan bir vizyonu vardır. Belki Türkiye'de en az anlaşılan yanı da budur. AB değerlerinin temelini oluşturan kavramlar arasında, insan haysiyetine saygı, özgürlük, demokrasi, eşitlik, hukukun üstünlüğü, insan haklarına ve özellikle azınlık haklarına saygı vardır. řu cümleyi de temel ilkelerinin metninden aynen çeviriyorum: “AB ilkeleri arasında kültürel ve dil farklılıklarının korunması ve geliştirmesi de vardır.” Yani bazen (kasıtlı) yanlış yorumlamalarla AB projesinin “milli kimliğe karşı” bir uygulama gibi gösterilmesi doğru değildir. Tam tersine, AB yerel kimlikleri korumaktadır. Belki birileri de tam bunun için sözde millilik adına itirazlarda bulunuyorlar; çünkü AB bütün etnik kimlikleri korumak istemektedir. Oysa bazı “milliciler” seçmeci bir yaklaşımla bazı kimlikleri korumak ve bazılarını yok saymak eğilimindedirler.

Böyle bir AB vizyonunun ve anlayışın, bu yönde atılacak adımların ve bu anlayışla yürütülecek bir eğitimin Türkiye'nin bazı temel meselelerini önemli derecede hallededeğini düşünebiliriz. En büyük sorun, yani hukuka olan güvensizlik, AB standartlarına uyunca halledilecek. İfade zgrlğ de yle. Kanlı bir mücadeleye dönüşmüş olan kimlik sorunları da AB kapsamında ve demokrasi çerçevesinde -kimliklerin sonuna kadar korunduğuna göre- hallediledeğini düşünebiliriz. Ancak teoride öyle olsa da pratik sorunlar var: Gerçeklik!

Bütün toplumun içinde yaygın ve içselleştirilmiş bir yerellik ve bağnaz milliyetçilik anlayışı var. Ayrıca Türkiye'de dini temelde anlaşılan ve AB karşısı bir ötekileştirme biçiminde yaşanan bir kimlik sorunu var. Bu anlayışlar AB vizyonu ile çatışır gibidir. Tabii bu tür “sakıncalar” bütün AB lkeleri içinde de zaman zaman görülmekte ve böyle düşünenler farklı bahanelerle AB karşıtı bir söylemi geliştirmekteler. Türkiye'de bu söyleme “bunlar...” diye başlayan cümlelerde sıralanan

suçlayıcı sıfatlarda rastlarız. AB ötekileştirilip hasım veya düşman olarak algılandıktan sonra, yapılacak fazla bir şey de kalmıyor. Batı'dan farklı olarak Türkiye'de (ve Balkan ve Ortadoğu'da) hâlâ yükselişte olan milli hareketler de ek bir sorundur.

Bu yazının son paragrafını yazmak kolay değil. Türkiye'deki “gerçeklik” karamsar bir tabloya neden oluyor. Çünkü AB ilkelerine karşı çıkan çevreler az değil. Kimileri 19'uncu yüzyıl milliyetçiliğinin çizgisinde bulunmakta; başkaları ifade özgürlüğünden çok rahatsız olmakta veya hukukun tarafsızlığından çekinmektedirler. Ekonomik alandaki şeffaflıktan zararlı çıkacağını düşünenler de var. Aslında AB'yi anlayıp gerçekten isteyenlerin yüzdesi nedir? Bu yolda eğitimimiz AB anlayışıyla uyumlu mudur? Bu sorulara olumlu cevap vermek kolay değil. İyimserliğim ise başka bir alanda: Temel sorunların çözülmesi için, iyi kötü, bir yol haritasının var olmasıdır. Bu haritaya bir an gelecek –ve bahaneler ileriye sürmeden– sarılacağız herhalde. Toplumlar bile bile hep yanlış kararlar vermez, bir arada yaşama kültürü projesine her zaman karşı çıkmaz çünkü.